

Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer U2023/03616

2024-05-13

Attentions svar på remissen: Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95)

Om Attention

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom till exempel skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och Försäkringskassan. Bland våra medlemmar finns personer med adhd, autism, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. Attention har omkring 20 000 medlemmar och ett 50-tal lokala föreningar runt om i landet.

Attentions allmänna kommentarer

Riksförbundet Attention har tagit del av utredningens förslag som behandlar frågor av stor betydelse för våra medlemsgrupper. Frågan kring mer kunskap om situationen för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är något som vi under många år har lyft som helt nödvändigt för att våra barn och elever med NPF ska få det stöd och de anpassningar som de har behov av och rätt till. Vi har länge påpekat att så inte är fallet, många av dessa barn får inte stöd och anpassningar eller så får de inte tillräckligt mycket stöd eller felaktigt stöd. Deras situation har sällan uppmärksammats förutom på individnivå i enskilda skolor, eftersom

det inte har funnits någon samlad nationell statistik eller uppgifter på aggregerad nivå kring hur dessa elever faktiskt klarar sig i skolan. Det vi funktionsrättsorganisationer vet är att många elever med funktionsnedsättning inte får rätt stöd och anpassningar för att klara skolan på lika villkor som elever utan funktionsnedsättning. Det ger i många fall livslånga negativa konsekvenser för individen men också för hela samhället. Vi vet att den ekonomiska notan för ett liv i utanförskap är mycket hög, och för individen kan det till och med vara helt livsavgörande att få rätt stöd i skolan.

Mot bakgrund av det ovan beskrivna läget, så är det glädjande och hoppningivande att denna utredning tillsatts och dess förslag lyfts fram i betänkandet. Vi hoppas och tror att utbildningsdepartementet och skolministern tar till sig av utredningens förslag och genomför de nödvändiga förändringarna för att alla barn i skolan ska få sina behov tillgodosedda.

Utredningens förslag och bedömningar

Attention tillstyrker förslagen i betänkandet och betonar att det är angeläget att förslagen genomförs då de bedöms leda till betydligt bättre kunskap om skolsituationen för elever med funktionsnedsättning.

Insamling av statistik och annat underlag

I betänkandet anger utredningen olika verktyg och förslag för att förbättra uppföljningen av hur det går för elever med funktionsnedsättning. Ett av huvudförslagen är att Skolverket, med stöd av Statistiska centralbyrån (SCB), ska samköra individbaserade uppgifter om kunskapsresultat och stödåtgärder med uppgifter från Socialstyrelsens patientregister om funktionsnedsättningar. Vi vill understryka vikten av att systematisk insamling av data och statistik kompletterar barns och elevers egna erfarenheter av skolsituationen, vilket utredningen också föreslår. Ett förstärkt system för datainsamling, inklusive uppdelning för funktionsnedsättning, ligger också i linje med vad FN:s kommitté för barns rättigheter uppmanat Sverige att göra (Art 31 [särskilda skyldigheter för staten] Insamling av statistik och information). Utredningen har också noga övervägt för- och nackdelar med att samla in integritetskänsliga uppgifter, men funnit att det är nödvändigt för att få den kunskap som krävs för att förbättra skolgången för elever med funktionsnedsättning. Denna ståndpunkt har också Attention när det kommer till att samla in nationell statistik specifikt gällande funktionsnedsättning och skolresultat.

Vi tillstyrker detta förslag och menar att det - trots att det inte kommer att kunna fånga upp alla barn och unga med NPF- innebär en klar förbättring när det gäller att synliggöra situationen för elever med funktionsnedsättning på ett generellt plan, utifrån de klusteralternativ som utredningen föreslagit. Utredningen är också medveten om dessa brister i patientregistret och påpekar vikten av att bygga ut och utveckla patientregistret, något som en annan statlig utredning har i uppgift att se över. Något som vi ser som ett självklart arbete som måste genomföras för att säkerställa att inga grupper av elever osynliggörs. Vi vill också lyfta vikten av att Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolverket säkerställer att skolor har

tillräcklig kunskap om vad som är stödåtgärder och anpassningar och därtill säkerställer att de rapporteras korrekt. Idag finns vissa brister i rapportering om särskilt stöd, vilket vid insamlande av dessa uppgifter, kan riskera att ge en felaktig bild av situationen. Med ökad kunskap om stödåtgärder och hur de ska rapporteras kommer detta kunna ske enklare och mer konsekvent och därmed leverera ett bättre underlag för analys.

Utredningen ger också som förslag att övriga data ska samlas in via standardiserade självskattningsmått för funktionsnedsättning. Uppdraget att utforma dessa föreslås gå till Specialpedagogiska skolmyndigheten. Detta är vi mycket positiva till då myndigheten har god kunskap om och erfarenhet av arbete mot och för den målgruppen. Vi ser det som självklart att eleverna själva måste få vara delaktiga och bli tillfrågade kring den situation som de själva befinner sig i och hur de upplever den.

Tydliggörande av myndigheters ansvar

Attention tillstyrker även utredningens förslag och bedömningar gällande att tydliggöra Skolverkets och Skolinspektionens ansvar för att motverka konsekvenser av barns och elevers funktionsnedsättningar. Vi ser mycket positivt på att myndigheterna tydligare får ett uppdrag att regelbundet bidra med kunskapsunderlag. Först när kunskapen och förståelsen finns i den faktiska verksamheten kommer vi att se resultat för de barn och elever som idag inte får det stöd och de anpassningar de behöver och har rätt till. Vi understryker vikten av att myndigheterna även fortsättningsvis har samråd och samverkan med funktionshindersrörelsen parallellt med att man arbetar med att ta in statistik och enkätunderlag från målgruppen själv.

Analys av insamlad material

Attention är positiva till förslaget att en av skolmyndigheterna får i uppdrag att ha huvudansvar för att genomföra analysarbetet kring dessa undersökningar och den statistik som utredningen föreslår ska tas fram och genomföras. Vi har också förståelse för att Skolverket, som den myndighet med sektorsansvar, är den myndighet som föreslås få huvudansvaret för uppdraget. Dock vill vi understryka vikten av att Skolverket, i det fall de får detta uppdrag, behöver ytterligare kompetens kring frågor kopplade till NPF och andra funktionsnedsättningar. Också att det säkerställs tillräckliga resurser både till att samla in och analysera all denna data, men också för att sprida och ge stöd till skolor och skolhuvudmän i hur de med hjälp av det inhämtade och analyserade underlaget kan förbättra skolsituationen för elever med funktionsnedsättning.

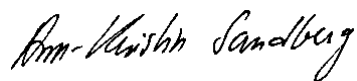
Elevernas delaktighet - ungdomsråd

Utredningen föreslår även att Skolverket bör inrätta ett barn- och ungdomsråd med företrädare som har egna erfarenheter av att leva med funktionsnedsättning och som ska vara delaktiga i uppföljningen av den samlade analysen. Vi anser att det är av yttersta vikt, som vi ovan konstaterat, att eleverna själva blir involverade i arbetet och ett råd är en bra lösning för det

ändamålet. Dock vill vi uppmana regeringen att verka för att myndigheter och regeringen själv, vid exempelvis utredningar, faktiskt möjliggör för organisationer att kunna delta på ett aktivt sätt. Idag är det i stort en resursfråga om organisationer har möjlighet att överhuvudtaget delta i råd, och därtill aktivt kunna förbereda sig till dessa råd. Vi anser att staten bör se över ersättningen till funktionshindersrörelsen - så att när vi i större utsträckning efterfrågas - också ska ha möjlighet att leverera underlag och deltagande med kvalitet. Regeringen bör säkerställa att ungdomsorganisationer inom funktionshindersrörelsen, vilka bör vara deltagarna i ett sådant föreslaget råd liksom funktionshindersrörelsen i stort, har ekonomiska och personella förutsättningar att dela med sig av ovärderlig och oersättlig kunskap från målgruppen själv.

Vikten av att genomföra betänkandets förslag

Sammantaget ser vi utredningens förslag som ytterst nödvändiga åtgärder för att fler elever ska må bra och nå de målen som finns för skolan. Vi uppmanar å det starkaste regeringen och skolministern att skyndsamt arbeta för att utredningens förslag blir verklighet så att alla Sveriges skolelever ska få samma möjligheter till en fungerande skolgång.

Ann-Kristin Sandberg
Förbundsordförande